

## سوسیالیست و کمونیست ادبیاتی

### ۱- مرتجع سوسیالیسم

#### (آ) فنودال سوسیالیسمی

فرانسه و انگلیس اشرافیتی نوز تاریخی وضعیتینه گوره، معاصر بورژوا جامعه‌سی علیهینه هجولر یازمالی اولموشدور. فرانسه‌ده ۱۸۳۰- نجی ایل ژونیه انقلابیندا و انگلستاندا پارلمان اصلاحاتی یولونداکی حرکاتدا منفور بیر تورمه بو اشرافیتی بیر داها مغلوب ایتدی. جدی سیاسی مبارزه باره‌سینده داها دانشیق‌دا اولایلمزدی. اشرافیته آنجاق ادبی مبارزه قالدیدی. لاکن ادبیات ساحه‌سینده تزه‌دن قورماق<sup>۱</sup> دورونده‌کی کهنه عبارله‌ر آرتیق ممکن دگیلدی. اشرافیت رغبت قازانماق ایچون نوزونی انله گوسترمه‌لی ایدی که، گویا او داها نوز منافعینین فکرینه قالمیر و آنجاق استثمار اولونان کارگر

<sup>۱</sup> - ۱۶۶۰-۱۶۸۹- نجی ایللرده انگلستانداکی تزه‌دن قورمادگیل، ۱۸۱۴-۱۸۳۰-نجی ایللرده فرانسه‌ده‌کی تزه‌دن قورما نظردہ توتولور /۱۸۸۸-نجی ایل انگلیس دیلینده نشرینه انگلسین قیدی./

طبقه‌سینین منافعینی نظره آلیب بورژوازی علیهینه نوز اتهام‌نامه‌سینی ترتیب‌ایدیر. اشرافیت نوزونون تزه حکمدارینا هجولر یازماقدان و اونون قولاغینا گله‌جک حقیقده آز چوخ پیس خبرلر پیچیلدا ماقدان حظ آلیردی.

بنله‌لیکله، یاری دفن نغمه‌سی-یاری هجو، یاری کچمیشین صداسی-یاری گله‌جگین هده‌سی اولان بیر فئودال سوسیالیسمی عمله گلدی که، بودا چوخ زمان نوز آجی، کسگین، زهرلی حکمی‌ایله بورژوازینین باغیرینی یاریر، لکن معاصر تاریخین گیدیشتینی آنلاماقدان تام عاجزلیگی‌ایله همیشه گولونج تاثیر باغیشلا بیردی.

اشرافیت خلقی نوز دالینجا آپارماق ایچون پرولتاریانین دینچی تورباسینی الده بایراق ایتمیشدی. لکن هر دفعه خلق اشرافیتین دالینجا گیتدیکده، اونون یانچاغیندا کهنه فئودال نشان‌لارینی گورور، اوجادان و احترام‌سیرلیقلا قهقهه چکهرهک قاجیب داغیلیردی.

فرانسه‌له گیتیمیسترلرینین بیر حصه‌سی و "جوان انگلستان"<sup>۱</sup> بنله بیر کمدی اویناماقلا مشغول اولوردی.

اگر فئودالار نوز استثمار اصوللارینین بورژوا استثماریندان فرقلی اولدوغونی ثبوت ایدیرلرسه، آنجاق بونی اونودورلار که، اونلار ایندی آرتیق کجیب گیتیمیش اولان تماما آیری بیر وضعیت و شرائطده استثمار ایدیردیلر. اگر اونلار نوز حکمرانلیقلاری زماتی معاصر پرولتاریانین اولمادیغینی

<sup>۱</sup> - له گیتیمیسترلر-بور بونلار سلسله‌سینی بر پا ایتمک طرفدارلاری اولان اعیان-تورپاق صاحب‌لری حزبی ایدی. "جوان انگلستان" - محافظه‌کارلار حزبینه قوشولان انگلیس اشرافیتین، سیاسی خادم و ادبیات‌چیلارینین ۱۸۴۲-نجی ایله باخین تشکیل اولونموش محفلی ایدی. اونون گورکملی نماینده‌لری دیزرائیلی، توماس کارلیل و ایریلاری ایدی.

گوستریلرسه، بونی اونودورلار که، معاصر بورژوازی اونلارین اجتماعی قورولوشونون ضروری محصولی ایدی.

بیرده، اونلار نوز تنقیدلرینین مرتجع کاراکترینی چوخ آز گیزلتدیکلرینه گوره، اونلارین بورژوازی علیهینه عمده اتهامی بوندان عبارت اولور: بورژوازی نین حکمرانلیغی دورونده انله بیر طبقه انکشاف ایدیر که، بو طبقه بوتون کهنه اجتماعی قورولوشی داغیدیب هوایا سووراجاقدیر.

اونلارین بورژوازی عمویتله پرولتاریا دوغورماقدان داها چوخ، انقلابچی پرولتاریا دوغورماقدا تهمتلندیریلر.

بونا گورهده اونلار سیاسی پراتیکده کارگر طبقه سی علیهینه بوتون زوراکی تدبیرلرده اشتراک ایدیرلر، عادی حیاتدا، بوتون دبدبلی عبارتله لرینین عکسینه اولراق، قیزیل المالاری<sup>۱</sup> بیغیشدیرماق، صداقت، محبت و ناموسی قویون یونی، چغندر و عرق آلویریندن گلن قازانجا دگیشمک فرصتینی الدن قاچیرمیرلار.<sup>۲</sup>

کشیش همیشه فنودالالاله ویردیگی کیمی، کشیش سوسیالیسمی ده فنودال سوسیالیسمی ایله الاله ویرمیشدیر.

---

<sup>۱</sup> - ۱۸۸۸ - نجی ایل انگلیس دلیبنده نشرینده "قیزیل المالاری" سوزوندن اول "صنایع آغاجیندان توکلن" سوزلری علاوه ایدلمیشدیر.

<sup>۲</sup> - بو، عمده اولراق آمانا عایددیر، بورادا تورپاق اشرافیتی و یونکرلر نوز تورپاقلارینین چوخ حصه سینده تصرفاتلارینی نوز ایش مدیرلری واسطه سبله نوز حسابلارینا اداره ایدیرلر و، بوندان علاوه، بویوک شکر و شراب کارخانه لرینین صاحبی دیر. داها وارلی اولان انگلیس اشرافیتی هله بو درجهیه چاتمیشلار، لکن اونلاردا بیلیرلر که، رانتین اشاغی دوشمه سینین عوضینی چیخارماق ایچون نوز آدلارینی آز چوخ شیهللی سهامدار جمعیتلری دوزلدنلر نهجه ویرمک اولار. /۱۸۸۸- نجی ایل انگلیس دلیبنده نشرینه انگلسین قیدی./

مسیحی آسکتیسمینه<sup>۱</sup> سوسیالیسم رنگی ویرمکن آسان بیر شنی یوخدور. مگر مسیحی لیکده خصوصی مالکیت علییهنه، نگاه علییهنه، دولت علییهنه چیخیردی؟ مگر او بونلارین عوضینه خیریه چیلیگی و یو خسوللوغی، نگاه سیزلیغی و نفسی ئولدورمگی، ترک دنیا حیاتینی و کلیسانی تبلیغ ایتمیردی؟ مسیح سوسیالیسمی آنجاق انله بیر مقدس سو دورکه، اشرافیتین غضبی توتاندا کشیش بو سویی اونونن اوزونه چيلهیر.

### ب) خیردا بورژوا سوسیالیسمی

فئودال اشرافیتی بورژوازی طرفیندن بیخیلان و معاصر بورژوا جامعه سینده حیات شرائطی پیسله شیب آرادان قالخان یگانه طبقه دگیلدير. اورتا عصرلرده کی شهرلیر سلکی و خیردا کندیلیر سلکی معاصر بورژوازی نین سلفی اولموشدور. صنایع و تجارت جهندن داها آز انکشاف ایتمیش مملکتلرده بو طبقه انکشاف ایتمکده اولان بورژوازی ایله یاناشی اولراق هله ایندییه قدر سورونمکده دیر.

معاصر مدنیتین انکشاف ایتدیگی مملکتلرده پرولتاریا ایله بورژوازی آراسیندا تردید ایدن تزه خیردا بورژوازی عمله گلیمیش و بورژوا جامعه سینین علاوه بیر حصه سی اولراق دائم تزه دن عمله گلیمکده دیر. لکن رقابت بو طبقه یه منسوب اولان شخصلری دائم پرولتاریا صفلرینه آتیر و اونلار آرتیق انله بیر زمانین یاخینلاشدیغینی گورمگه باشلاییرلار که، بو زمان آیری صنایع انکشاف ایتدیکده، همین شخصلر معاصر جامعه نین مستقل بیر حصه سی

<sup>۱</sup> - ترک دنیا.

اولراق تماما یوخ اولاجاق و تجارتده، صنایعده، اکین چیلیکده نظارتچیلر و مزدلی قوللو قچیلارلا عوض ایدیله چکدیر.

بوتون اهانینین یاریدان خیلی چوخونون کندلیلردن عبارت اولدوغی فرانسه کیمی مملکتلرده بورژوازی علیهینه پرولتاریا طرفدار چیخان و بورژوا قورولوشوننی تنقید ایدرکن خیردا بورژوا و خیردا کندلی معیارینا ال آتیب، کارگرلرین ایشینی خیردا بورژوا نقطه نظریندن مدافعه ایدن یازچیلا رین میدانانگلمه سی طبیعی ایدی. خیردا بورژوا سوسیالیسمی بنله میدانانگلمیشدیر. سیموندی تکجه فرانسه ده دگیل، انگلستان دادا بنله بیر ادبیاتین باشیندا دورور.

بو سوسیالیسم معاصر تولید مناسباتینداکی ضدیتلری چوخ یاخشی گوره بیلیردی. او، اقتصادچیلارین ریاکار مداحلیغینی افشا ایتیمیشدی. او، ماشینلی تولیدین و امگ بولگوسونون داغیدیجی تاثیرینی، سرمایه لرین و تورپاق صاحبلیگینین تمرکز لشدیگینی، افراط استحصالی، بحرانلاری، خیردا بورژوالارین و کندلیلرین لابدا محو اولاجاغینی، پرولتاریاتین یوخسوللو غونی، تولید هرج مرج لیگینی، ثروت بولگوسونده بی ابیرچی برابر سیزلیک اولدوغونی، ملتر آراسیندا داغیدیجی صنایع محاربه سی گیتدیگینی، کهنه معنویاتین، کهنه عانله مناسباتینین و کهنه ملیتلرین پوزولوب داغیلدیغینی قطعی ثبوت ایتدی.

لکن بو سوسیالیسم نوز مثبت مضمونی جهتدن بونا چالیشیر که، یا کهنه تولید و مبادله واسطه لرینی، بونونلا بیرلیکده کهنه مالکیت مناسباتینی و کهنه جامعهنی برپا ایتسین، یادا معاصر تولید و مبادله واسطه لرینی تزه دن زورلا کهنه مالکیت مناسباتی چرچیوه سینه سالسین، حال بو که همین مناسباتی

معاصر تولید و مبادلله واسطه‌لری آرتیق داغیت‌میشدیر و مطلق داغیت‌مالی ایدی. هر ایکی حالدا بو سوسیالیسم عین زماندا هم مرتجع، همده خیالی دیر. بو سوسیالیسمین ان عالی مقصدی کارگاه حالیندا قورولموش صنایع و پاتری آرکال کند اقتصادی دیر. بو مسلک سونراکی انکشافدا قورخان بیر دونقولتویا چویریلیمیشدیر<sup>۱</sup>

### ج) آلمان سوسیالیسمی یاخود "حقیقی" سوسیالیسم

حکمران بورژوازی نین ظلمی آلتیندا میدانا گلن و بو حکمرانلیق علیهینه مبارزه نین ادبی افاده‌سی اولان فرانسه سوسیالیسم و کمونیسټ ادبیاتی آلمانا انله بیر زماندا کچیریلیمیشدی که، بو زمان آلماندا بورژوازی فنودال استبدادی علیهینه نوز مبارزه‌سینی تزهجه باشلامیشدی. آلمان فیلسوفلاری، یاریم فیلسوفلاری و گوزله عباره هوس‌کارلاری احتراصلا بو ادبیاتدان یاپیش‌میشدی‌لار، آنجاق اونوتموشدولار که، بو اثرلر فرانسه‌دن آلمانا کچیریلر کن، عین زماندا فرانسه‌ده‌کی حیات شرائطی اورایا کچیریلمه‌میشدی. آلمان شرائطینده فرانسه ادبیاتی نوزونون بوتون بلاواسطه عملی اهمیتینی ایتیردی و خالص بیر ادبی جریان شکلی آلدی. بو ادبیات انسان ماهیتینین حیاتا کچیریلمه‌سی حقیقده معناسیز علامه‌لیک کاراکتری آلمالی ایدی. مثلا، بیرینجی فرانسه انقلابینین طلبری ۱۸-نجی عصر آلمان فیلسوفلاری

<sup>۱</sup> - ۱۸۸۸ - نجی ایل انگلیس دیلیبنده نشرینده "بو مسلک سونراکی انکشافیندا قورخان بیر دونقولتویا چویریلیمیشدیر" سوزلری عوضینه بنله چاپ ایدیلمیشدیر: "ان نهایت، قطعی تاریخی فاکتور خولیارلارین حظ ویرن تاثیرینین بوتون علامت‌لرینی آرادان قالخاماغا مجبور ایتدی‌کده، سوسیالیسمین بو فرمی قورخان بیر دونقولتویا چویریلیمیشدیر. ت. ه.

ایچون فقط عمومیتله "عملی دکانین" طلبری اولاراق بیر اهمیته مالک ایدی، انقلابچی فرانسه بورژوازیسی اراده‌سینین تظاهرلری اونلارین نظرینده خالص اراده قانونلاری، اصلینده اراده نجه اولمالیدیرسا، بنله بیر اراده‌نین، حقیقی انسان اراده‌سینین قانونلاری اهمیتنه مالک ایدی.

آلمان ادبیات‌چی‌لارینین گوردوگی بوتون ایش آنجاق اوندان عبارت ایدی که، تزه فرانسه مفکوره‌لرینی نوز کهنه فلسفی وجدانلاری ایله باریش‌دیرسینلار، یاخود، داها دوغروسی، فرانسه مفکوره‌لرینی نوز فلسفی نقطه نظرلریندن منیمسه‌سینلر.

عمومیتله آیری بیر دلیل نه یوللا منیمسه‌نیلیرسه، بونی‌دا عین یوللا، ترجمه واسطه‌سیله منیمسه‌دیلر.

معلوم‌دور که، قدیم بت پرست‌لیک زمانلارینین کلاسیک اثرلرینین ال یازمالاریندا مونارشالار متنین اوستوندن کاتولیک مقدس‌لرینین معناسیز شرح‌حالارینی یازدی‌لار. آلمان ادبیات‌چی‌لاری کفر ایدن فرانسه ادبیاتی ایله لاپ عکسینه رفتار ایتدی‌لر. فرانسه اورژینالی آلتیندان اونلار نوزلرینین فلسفی جفنگیاتینی یازدی‌لار. مثلا، پول مناسباتینین فرانسه تنقیدی آلتیندان اونلار "انسان ماهیتینین نوزگه‌لشمه‌سی"، بورژوا دولتینین فرانسه تنقیدی آلتیندان "مطلق کلون حکمرانلیغینین لغو ایدیلمه‌سی" و سایره یازدی‌لار.

اونلارین فرانسه نظریه‌لری آلتیندان یرلشدیریپ یازدیقلاری نوز فلسفی جمله‌پردازلیقلارینا "فعالیت فلسفه‌سی"، "حقیقی سوسیالیسم"، "آلمان سوسیالیسم علمی"، "سوسیالیسمین فلسفی جهدن اساس‌لان‌دیریلما‌سی" و سایره آدینی ویردی‌لر.

بنله لیكله، فرانسه سوسیالیست-کمونئیست ادبیاتی تماما مضمون سیزلاشدیریلیمیش اولدی همده آلمانلارین الینده بو ادبیات داها بیر طبقه نین دیگر طبقه علیهینه مبارزه سینی افاده ایتمه دیگینه گوره، آلمانلار بو عقیده ده ایدیلر که، اولار "فرانسه بیر طرفلیگیندن" یوکسه گه قالمیشلار، حقیقی طلبات عوضینه، حقیقته اولان طلباتی مدافعه ایدیرلر، پرولتاریانین منافی عوضینه انسان ماهیتینین منافی، عمومیتله انسانین منافی، هیچ بیر طبقه یه منسوب اولماییب عمومیتله حیاتدا دگیل، فلسفه خولیا سینین دوماتلی فضالاریندا موجود اولان انسانین منافی مدافعه ایدیرلر.

نوز عاجز شاگرد مشغله لرینی بو قدر جدی و مهم بیر شئی حساب ایدن و بونلاری بو قدر گورولتی ایله تعرفله یین همین آلمان سوسیالیسمی گیتدی کجه نوز پدانت معصوم لوغونی ایتیدی.

فئودالار و مطلق مونارشی علیهینه آلمان بورژوازی سینین، خصوصا پروس بورژوازی سینین مبارزه سی-بیر سوزله، لیبرال حرکات-گیتدی کجه داها چوخ جدی لشیردی.

بنله لیكله، "حقیقی" سوسیالیسمین آرزو ایتدیگی فرصت اله دوشدی و اودا سیاسی حرکات سوسیالیست طلبلرینی قارشی قویور، لیبرالیسمه، نماینده لی دولته، بورژوا رقابتینه، بورژوا مطبوعات آزادلیغینا، بورژوا حقوقونا، بورژوا آزادلیغینا و برابرلیگینه بیر عنعنه اولاراق لعنتلر یاغدی ریر و خلق کتله سینه تبلیغ ایدیردی که، بو بورژوا حرکاتیندا خلق کتله سی هیچ بیر شئی قازانا بیلمز، عکسینه هر شئی ایتیره بیلر. فرانسه تنقیدینین مسکین عکس صداسی اولان آلمان سوسیالیسمی چوخ یرینده اونودوردیکه، فرانسه تنقیدی میدانا گلن زمان معاصر بورژوا جامعه سی، بونا موافق مادی حیات شرائطی و موافق

سیاسی قانون اساسی وار ایدی، یعنی بوتون انله مقدم شرطلر وار ایدی که، آلماندا بونلارا نائل اولماق حقیقده هله تزهجه دانیشیردیلار.

چوخلی کشیشلری، مکتب مربی لری، عطالتی یونکرلری و بروکراتلاری اولان آلمان استبداد حکومتلری ایچون بو سوسیالیسم هددهلیجی صورتده هجوما کچن بورژوازی علیهینه وقتینده اله کچن بیر اویوق ایدی.

بو سوسیالیسم آلمان کارگرلرینین عصیانلارینی یاتیرارکن همین حکومتلرین استفاده ایتدیکلری قامچیلارین و تفنگ گول لهرلرینین آجیسینا قاتلمیش بیر شربت ایدی.

بو یوللا "حقیقی" سوسیالیسم حکومتلرین الینده آلمان بورژوازیسی علیهینه بیر سلاح اولوردوسا، همچنین بلاواسطه مرتجع منافع، آلمان دارگوزلرینین منافعینی ده افاده ایدیردی. آلماندا موجود وضعیتین حقیقی اجتماعی اساسینی ۱۶-نجی عصردن ارث قالان و او زماندان اعتبارا بو و یا دیگر فرمدا دائم تزه دن میدانا چیخان خیردا بورژوازی تشکیل ایدیر.

خیردا بورژوازینین ساخالتماسی آلماندا موجود وضعیتین ساخالتماسی دیمکدیر. بورژوازی نین صنایع و سیاسی حکمرانلیغی اوزوندن خیردا بورژوازی، بیر طرفدن، سرمایه نین تمرکزلشمه سی نتیجه سینده، دیگر طرفدن، انقلابی پرولتاریاتین آرتیب بویومه سی نتیجه سینده مطلق محو اولاجاغینی بویوک بیر دهشتله گوزله ییر. خیردا بورژوازی یه انله گلیردی که، "حقیقی" سوسیالیسم بیر گول له ایله یکی او وورور. بونا گوره ده "حقیقی" سوسیالیسم یولخوجی بیر مرض کیمی یاییلیردی.

فرضیه توروندان توخونموش، الوان بلاغت رنگلری ایله ایشلنمیش، شیت بیر حیرانلیقدان دوغان گوز یاشلاری ایله ایسلادیلیمیش و آلمان سوسیالیستلری

طرفیندن نوزلرینین بیر ایکی جیلیز "ابدی حقیقتینی" پردهلمک ایچون استفاده ایدیلن بو عارفانه نورتوک سایه‌سینده اونلارین متاعی همین جماعت آراسیندا آنجاق رواج تاپیردی.

آلمان سوسیالیسمی نوزی‌ده گیتدی‌کجه داها چوخ باشا دوشوردی که، اونون وظیفه‌سی بو دارگوزلرین دبده‌به‌لی نماینده‌سی اولماقدیر.

بو سوسیالیسم آلمان ملتینی نمونه‌وی بیر ملت، آلمان دارگوزوینی انسان نمونه‌سی اعلان ایتیمیشدی. بو سوسیالیسم دارگوزون هر بیر آچاق حرکتینه گیزلی و علوی بیر سوسیالیست معناسی ویریردی، بو دا اونی نوزونون تام عکسی اولان بیر شئییه چویریردی. اخیرا قدر اردیجیل اولان بو سوسیالیسم "کوبود داغیدجی" جریان آدلاندیردیگی کمونیسمن آچیقجا علیه‌نه چیخیردی و بیلدیرمیشدی که، عظمتلی غرض‌سیزلیگه مالک اولان بو سوسیالیسم هر جور طبقاتی مبارزه‌دن یوکسکده دورور. آلمان‌دا گویا سوسیالیست و کمونیست اثرلری آدی ایله یاییلمیش اولان هر شئی، کیچیک بیر استثنا ایله، همین چیرکین و پوزوجی ادبیات جمله‌سیندن دیر<sup>۱</sup>

## ۲- محافظه‌کار سوسیالیسم، یاخود بورژوا سوسیالیسمی

بورژوازی نین معین حصه‌سی بورژوا جامعه‌سینین وارلیغینی محکم‌تمک ایچون اجتماعی دردلری ساغالتماق ایسته‌ییر.

بورایا اقتصادچیلار، خیریه‌چیلار، انسان پرورلیک مدافعه‌چیلری، زحمتکش طبقه‌لرین رفاهی ایچون چالیشانلار، خیرییه‌چیلیک تشکیل ایده‌نلر، حیوانلاری

<sup>۱</sup> - ۱۸۴۸ - نجی ایله‌ده کی انقلاب طوفانی بوتون بو ایبرنج جریان‌ی آرادان قالدیردی و اونون نماینده‌لرینی سوسیالیسم آدی ایله ایتکار ایتیمک هوسیندن سالدی. بو جریانین عمده نماینده‌سی و کلاسیک تیپی جناب کارل گرون دیر. / ۱۸۹۰ - نجی ایل آلمان دپلینده نشرینه انگلسین قیدی. /

حمایه جمعیت‌رئینین عضولری، عیاش‌لیقلا مبارزه جمعیت‌رئینین بانیلری، ان مختلف نوع‌لردن اولان وجسبز اصلاحات‌چیلار داخل‌دیرلر. بو بورژوا سوسیالیسمی بوتوو استنمار شکلینه سالینیردی.

مثال اولاراق پرودونون "یوخسوللوق فلسفه‌سی" اثرینی گوسترهک بورژوا سوسیالیستلر معاصر جامعه‌نین حیات شرائطینی ساخلاماق ایسته‌ییر، لکن بو شرائطدن لابد اولاراق دوغان مبارزه و قورخولاری ایسته‌میرلر.

اونلار معاصر جامعه‌نی ساخلاماق ایسته‌ییر، لکن اونی انقلابی‌لشدیرن و پوزان عنصرلری ایسته‌میرلر. اونلارین پرولتاریاسیز بورژوازی اولماسینی ایسته‌دیرلر. بورژوازی‌نین حکم سوردوگی دنیا، البته، اونا ان یاخشی بیر دنیا کیمی گورونون. بورژوا سوسیالیسمی تسلی ویرن بو تصویری آز چوخ بوتوو بیر سیستم شکلینه سالیر. بورژوا سوسیالیسمی نوز سیستمینی حیاتا کچیرمگه و تزه ارشلیمه گیرمگه پرولتاریانی دعوت ایتمکله، اصلینده آنجاق بونی طلب ایدیر که، پرولتاریا ایندیکی جمعیتده قالسین، لکن بو جامعه‌نین منفور بیر شنی اولماسی تصورونی بیر طرفه آتسین.

بو سوسیالیسمین نسبتا آز منتظم، لکن داها عملی اولان آیری بیر فرمی هر جور انقلابی حرکت علیه‌نه کارگر طبقه‌سینده منفی بیر مناسبات اویاتماغا چالیشاراق ثبوت ایتمک ایسته‌ییردی که، کارگر طبقه‌سینه بو و یا دیگر بیر سیاسی دگیشیک‌لیک دگیل، آنجاق مادی حیات شرائطی‌نین، اقتصادی مناسباتینین دگیشیلمه‌سی فائده‌لی اولابیلر. لکن بو سوسیالیسم مادی حیات شرائطینی دگیشدیرمک دیدیکده، فقط انقلابی یوللا محو ایدیله‌بیلن بورژوا تولید مناسباتینین هیچ‌ده محو ایدیلمه‌سینی دگیل، همین تولید مناسباتی

زمینه‌سینده حیاتا کچیریلن، دیمه‌لی، سرمایه‌ایله مزدلی امک آراسینداکی مناسباتدا هیچ بیر شئی دگیشدیرمه‌ین، اولسا اولسا، فقط بورژوازی‌نین حکمرانلیغی خرجلرینی آزالدان و اونون دولت اقتصادی ساده‌لشدیرن انضباطی یاخشیشدیرمالاری نظرده توتور.

بورژوا سوسیالیسمی آنجاق ساده‌جه بیر ناطق جمله‌پردازلیغینا چویریلدیگی زمان نوزونون ان مناسب افاده‌سینی تاپیر.

آزاد تجارت! نوزی‌ده کارگر طبقه‌سینین خیرینه، حمایه گمرکلری! نوزی‌ده کارگر طبقه‌سینین خیرینه، بیر آداملیق حبس‌خانالار! نوزی‌ده کارگر طبقه‌سینین خیرینه- بورژوا سوسیالیسمی‌نین یگانه جدی سویله‌دیگی سون سوزی باخ بودور. بورژوازی‌نین سوسیالیسمی بنله بیر مدعادان عبارتدیر که، بورژوالار بورژوادیر، نوزی‌ده کارگر طبقه‌سینین خیرینه.

### ۳- تنقیدی اوتوپیک سوسیالیسم و کمونیسم

بیز بورادا تزه دورون بوتون بویوک انقلابلاریندا پرولتاریانین طلبلرینی افاده ایدن ادبیاتدان /بابوفون اثرلری و سایره/ بحث ایتمیریک.

عمومی هیجان زمانی، فنودالیسم جامعه‌سینین یخیلدیگی دوره پرولتاریانین نوز طبقاتی منافعی بلاواسطه حیاتا کچیرمک یولونداکی بیرینجی ابتکارلاری پرولتاریانین نوزونون انکشاف ایتمه‌میش اولماسی اوزوندن، هابنله اونون آزادالیغا چیخماسی ایچون مادی شرانطین اولماسی اوزوندن لابد صورتده بوشا چیخیردی، چونکه بو شرانط فقط بورژوا دورونون محصولی‌دیر. پرولتاریانین بو بیرینجی حرکتلاری زمانی پوراخیلان انقلابی ادبیات نوز

مضمونی جهت‌ن لاب‌د صور‌تده مرتجع ادبیات‌دیر. بو ادبیات عمومی بیر آسکتیسم و قبا بیر برابر‌چیلیک تبلیغ ایدیر.

اصلینده سوسیالیست و کمونیست سیستم‌ری، سن سیمونون، فوریه‌نین، ائوننین سیستم‌ری و سایرہ پرولتاریا ایلہ بورژوازی آراسینداکی مبارزه‌نین انکشاف ایتمه‌میش اولوغی بیرینجی دورونده میدانا چیخیر، بو دوری یوخاریدا تصویر ایتمیشیک (باخ: "بورژوازی و پرولتاریا").

بو سیستم‌ری اختراع ایده‌نلر، دوغرو دور، طبقه‌لرین تضادینی، هابنله حاکم جامعه‌نین نوز داخلینده داغیدیجی عنصرلرین تاثیرینی گورورلر.

لکن اونلار پرولتاریایانین نوزونون هیچ بیر تاریخی فعالیتینی، اونا مخصوص هیچ بیر سیاسی حرکاتی گورمورلر.

طبقاتی آنتاگونیسیم صنایعین انکشافی ایلہ علاقه‌دار اولاراق انکشاف ایتدیگینه‌گوره، اونلاردا عینی ایلہ پرولتاریانین آزاد اولماسی ایچون لازم گلن مادی شرائطی هله تاپا بیلمیرلر و بو شرائطی یاراداجاق اجتماعی علم، اجتماعی قانونلار آختاریرلار.

اجتماعی فعالیتین یرینی اونلارین شخصی اختراع‌چیلیق فعالیتی، آزاد اولماق ایچون لازم گلن تاریخی شرائطین یرینی خیالی شرائط، پرولتاریانین بیر طبقه حالیندا تدریجا تشکیل اولمونماسینین یرینی اونلارین اویدوردوقلاری نسخه اساسیندا جامعه‌نین تشکیل ایدیلمه‌سی توتمالی ایمیش. اونلارین فکرینجه، بوتون دنیانین گله‌جک تاریخی اونلارینا اجتماعی نقشه‌لرینی تبلیغ ایتمکدن و عملی صور‌تده حیاتا کچیرمکدن عبارت اولور.

دوغرودور، اونلار آنلایرلار که، بو نقشه‌لری ایله، عمدہ اولاراق، ان جفاکش بیر طبقه اولان کارگر طبقه‌سینین منافعی مدافعه ایدیرلر. اونلارین فکرینجه، پرولتاریا آنجاق بنله بیر ان جفاکش طبقه کیمی موجوددور.

لاکن طبقاتی مبارزه‌نین انکشاف ایتمه‌میش فرمی، هابنله حیاتدا اونلارین نوز وضعیت‌ی اوزوندن اونلار نوزلرینی بو طبقاتی آنتاگونیسمدن یوکسکده حساب ایدیرلر. اونلار جامعه‌نین بوتون عضولرینین، حتی ان یاخشی شرائطده اولانلارینین دا وضعیتینی یاخشیشلادیرماق ایسته‌ییرلر. بونا گورده اونلار، هیچ بیر فرق قویمدان، دائم بوتون جامعه‌یه، حتی عمدہ اولاراق حاکم طبقه‌یه مراجعت ایدیرلر. اونلارین فکرینجه، اونلارین سیستمینی تکجه باشا دوشمک کفایت‌دیر که، بو سیستم ممکن اولان جامعه‌لردن ان یاخشیزی حقیقده دوزلدیلیمیش ان یاخشی بیر نقشه حساب ایدیلین

بونا گورده اونلار هر جور سیاسی فعالیتی، خصوصیله هر جور انقلابی فعالیتی رد ایدیرلر، اونلار نوز مقصدارینه دینج یوللا چاتماق ایسته‌ییرلر، خیردا و، البته، باش توتمایان تجربه‌لر واسطه‌سیله، نمونه گوسترمکله تزه اجتماعی احکاما یول آچماغا چالیشیرلار.

گله‌جک جامعه‌نین بو خیالی تصویر‌ی پرولتاریانین هله چوخ آز انکشاف ایتمیش اولدوغی و بونا گورده نوز وضعیتینی هله خیالی بیر شکلده تصور ایتدیگی زمان میدانا گلیر، بو خیالی تصویر پرولتاریانین بوتون جامعه‌نی دگیشدیرمک ایچون بویوک بیر دوینغو اولان بیرینجی جوشغونلو غوندان ایره‌لی گلیر.

لکن بو سوسیالیست و کمونیست اثرلرینده تنقیدی عنصرلرده واردیر. بو اثرلر موجود جامعه‌نین بوتون اساسلاری اوزرینه هجوم ایدیر. بونا گورده

همین اثر لرده کارگر لرین معارف نامه سی ایچون سون درجه قیمت لی مدرک لر ویریل می شدی. گله جک جامعه حقینده اونلارین چیخاردیق لاری مثبت نتیجه لر، مثلا، شهرله کند آراسینداکی تضادین محو ایدیلمه سی<sup>۱</sup>، عائله نین، خصوصی وارلانمانین مزدلی امگین محو ایدیلمه سی، اجتماعی آهنگدارلیق اعلان ایدیلمه سی، دولتین ساده ججه تولیدی اراده ایتمگه چویریلمه سی، بوتون بو مدعالار فقط طبقاتی تضادین آرادان قالدیریلما سی ضرورتینی افاده ایدیر، همین تضاد او زمان تره ججه انکشاف ایتمگه باشلامی شدی و اونلار هله معین بیر شکل آلامیش آنجاق ابتدائی حالدا معلوم ایدی. بونا گورده همین مدعالاردا هله تماما خیالی کاراکتر داشییر.

تقدیدی خیالی سوسیالیسمین و کمونیسمین اهمیتی تاریخی انکشافا عکس نسبتده دیر. طبقه لر مبارزه سی انکشاف ایدیب گیتدی کجه داها معین فرملار آلدیقجا، همین مبارزه دن یوکسکلره قالماق ایچون گوسترین بو خیالی سعی، همین مبارزه نین بو خیالی یوللا آرادان قالدیریلما سی بوتون عملی معناسینی و بوتون نظری قیمتینی ایتیریر. بونا گورده همین سیستم لرین باتی لری بیر چوخ جهتن انقلابی احوال روحیه لی اولسادا، اونلارین شاگردلری همیشه مرتجع طریقت لر تشکیل ایدیرلر. بونلار پرولتاریائین سونراکی تاریخی انکشافینا باخمایاراق، نوز معلم لرینین کهنه باخیشلاریندان برک برک یاپیشیرلار. بونا گورده اونلار آردیجیل صورته طبقاتی مبارزه نی تره دن کتلتشدریمگه و تضادلاری باریشدری ماغا چالیشیرلار. اونلار هله ده نوز اجتماعی تخیل لرینی تجربه لر یولی ایله حیاتا کچیریمک، آیری آیری فالانسترلر دوزلتمک، داخلی کلونیلر /Home-Colonise/ تشکیل ایتیمک، تزه ارشلیمین

<sup>۱</sup> - ۱۸۸۸ - نجی ایل انگلیس دیلینده نشرینده بو یر بنله افاده ایدیل می شدیر: "اونلارین تکلیف ایتدی کلری عملی تدبیرلر، مثلا شهرله کند آراسینداکی فرقین محو ایدیلمه سی"

کیچیک نسخه‌سی اولان بالاجا ایکارییا<sup>۱</sup> قورماق کیمی خیالار بسله‌بیرلر، و بوتون بو خیالی قصرلری تیکمک ایچون بورژوا قلب‌لرینین و پول کیسه‌لرینین انسان سنوه‌رلیگینه مراجعت ایتمگه مجبور اولورلار. تدریجا بونلار یوخاریدا تصویر اولونموش ارتجاعچی و یا محافظه‌کار سوسیالیستلر جرگه‌سینه دوشورلر و اوللاردان آنجاق بونونلا فرق‌لنیردیلر که، داها منتظم بیر پدانتلیق گوستریر و نوز اجتماعی علم‌لرینین اعجاز‌کار بیر قوه‌سی اولماسینا فاناتیک اعتقاد بسله‌بیرلر.

بونا گورده اولار بو قدر قیزغینلیقلا کارگرلرین هر جور سیاسی حرکتی علیهینه چیخیر و بنله دوشونورلر که، بو حرکات آنجاق تزه احکاما کورکورانه اینانماقدان ایره‌لی گلیر.

انگلیستاندا اوان‌چیلر چارتیستلر علیهینه، فرانسه‌ده فوریه‌چیلر سه رفورمیستلر<sup>۲</sup> علیهینه چیخیرلار.

## تایپ الیین: الدوز آدری

کتابخانانین انترنت آدرسه: <http://www.javaan.net/nashr.htm>

پست آدرسه: BM IWSN, London WC1N ۳XX, UK

ایمل آدرسه: [yashazarri@yahoo.com](mailto:yashazarri@yahoo.com)

نشر کارگری سوسیالیستی نین مسنوله: یاشار آدری

یازیلان تاریخ: ۱۳۸۵

<sup>۱</sup> - فوریه‌نین نظرده توتدوغی سوسیالیست کلونیلری فالانستر آدلانیردی، کابه نوز خیالی مملکتینی، سونرالار آمریکاداکى نوز کمونیسٹ کلونیسینی ایکیایا آدلاندریردی. /۱۸۸۸-نجی ایل انگلیس دپلینده نشرینه انگلسین قیدی./

اوان نوز نمونه‌سوی کمونیسٹ جمعیتلرینی Home-colonies/مکت داخلینده کلونیلر/آدلاندریردی. فوریه‌نین نظرده توتدوغی اجتماعی قصرلر فالانستر آدلانیردی. ایکارییا اوتوپیک-خیالی مملکته دپلیردی که، بونوندا کمونیسٹ موسس‌لرینی کابه تصویر ایتمیشدی. /۱۸۹۰-نجی ایل آلمان دپلینده نشرینه انگلسین قیدی./

<sup>۲</sup> - ۱۸۴۳-نجی ایلدن ۱۸۵۰-نجی ایلدهک پاريسده چیخان Reform ("اصلاحات") روزنامه‌سینین طرفدارلاریندان بحث اولونور. ت. ۵.